

See oli 1941. aastal. Võtnud sisse tulepositsiooni Moskva lähistel, ütles kahuri nr 3922 komandör seersant Nikiforov oma meestele:

«Taganeda pole enam kuhugi...»

«Tuld!» kõlas käsklus ja mürsud lendasid vaenlase kindlustustesse. Käis äge võitlus. Ees pidas tankide toetusel lahingut jalavägi. Pilvede taustal keerlesid üksteist alla tulistada püüdes lennukid, ühtedel punased viisnurgad tiibade all, teistel mustad ristid külgedel.

7. novembril kattis maad paksu kihina esimene lumi. Raskeid kaotusi kandes trügis vaenlane edasi. Mürskude ja pommidelõhkemine sulas kokku mürisevaks äikeseks. Maa oigas. Valge lumi segunes mulla ja verega...

...Ükskord õhtul, keeranud endale «kitsejala» ja tõmmanud kopsud täis mahorkasuutsu, seersant Nikiforov kuulatas ja lausub:

«Niisiis, vennad, nüüd läheme pealetungile...»

Pikk ja ränk oli tema kahurimeeskonna sõjatee. Ta peksis fašiste Orjoli, Vitebski ja Minski all, Dnepril ja Vislal.

1944. aasta 1. augustil pidasid 33. armee väeosad raskeid lahinguid Viikaviškise linna pärast, mis asus 18 kilomeetrit fašistliku Saksamaa riigipiirist. Läbi tolmu ja kahurisuitsu paisis päike punasena. Valged karikakrad olid tule kuumusest nõrkade ja tolmust rasketena vajunud vastu maad.

Viljavihkudega maskeeritud kahur nr. 3922 pidas lahingut. Vaenlase lennukid pikeerisid positsioonidele, pildusid alla pomme, tulistasid kuulipildujatest. Kahur sai pihta. Känku veeretis meeskond ta varjule. Lühikese ajaga seati suurtükk uuesti lahingukorda.

«Hakkame aga jälle fašistidele vastu pead andma!» hüüdis seersant Nikiforov, lüües ise

peopesaga hellitavalt vastu lafetti. Kahurimeeskonna tahe vaenlast lüüa oli suur. Mehed pöördusid brigaadikomandöri polkovnik Jeršovi poole palvega lubada neil veeretada kahur eesliinile lähemale, et mürsud ulatuksid vaenlase sõjaväelinnaku Schirwindtini. Luba saadigi. Valiti välja tulepositsioon. Traktor S-80 vedas kahuri kohale. 2. augustil kell 22 kõlas komando: «Kodumaa eesti Tuld!» Kahur kõmatas. Kajas lask, mis saatis esimest korda Suure Isamaasõja ajaloo kahurimürsu vaenlase territooriumile. Esime-

selle koha üle mürskude ja pommidega.

Viimane mürsk sellest kahurist tulistati Berliini pihta ja sellele oli kirjutatud: «Vanem Nikiforovilt!» Ta sai surma Oderil. Kahur lõpetas oma sõjatee Elbe taga.

Pärast võitu fašismi üle kogunes brigaad koos arvukate külalistega looduslikult maalilisse paika Luckau linna lähedal. Spetsiaalsel alusel seisib kahur nr. 3922. Ta nägi pidulik välja: kahur oli otsustatud saa-

AJALOOLINE RELV

sele järgnes teine, kolmas... Võitlejad kirjutasid neile: «Andrejevi eest!», «Turušovi eest!», «Kazakovi eest!... iga surmasaanud meeskonnakaaslase eest. Sel korral tulistati välja 30 mürsku.

Fašistidel ei läinud kohe korda kahuri asupaika leida. Alles siis, kui suurtükk oli positsioonilt ära viidud, puistasid nad

ta alaliseks säilitamiseks kahurväe muuseumi Leningradi. Tema meeskond demobiliseeriti ja mehed sõitsid oma kodukohtadesse.

Viie aasta pärast sattus endine 33. armee 142. kahurväebrigadi 3. divisjoni luureülem Viktor Konstantinovič Rõkov läbisõidul Leningradi ja otsustas ka «oma» kahurit muuseumi

mis külastada. Tema imestuseks seda seal ei olnud. Hämmastunud ja pahane, alustas ta kahuri otsimist. Kulus palju asjatut vaeva ja aega. Alles 1970. aasta lõpuks kroonis otsinguid edu. Kahur tuli päevavalgele ühest ehitusväeosast; kus seda remonditi. Rataste rehvid olid vahetatud. Kahuri ajaloo keegi muidugi midagi ei teadnud, sest tähekesed ja kirjad kahuritorul olid üle värvitud.

9. mail 1971 paigutati kahur nr. 3922 Nõukogude Liidu Relvastatud Jõudude Keskmuseumi Moskvast.

Igal aastal 9. mail tulevad üle kogu maa Moskvasse 142. kahurväebrigadi veteranid, toovad muuseumist välja lahingulipu ja rivistuvad pidulikult legendaarse kahuri kõrvale.

Kahuritorule on punaste tähtedega kirjutatud Nõukogude Liidu kangelase polkovnik Jeršovi nimi, kes isiklikult juhtis tulistamist 1944. aasta 2. augustil.

I. KANGUR,

Suure Isamaasõja veteran

Pildil:
142. kahurväebrigadi veteranide kohtumine kahuri nr. 3922 juures 9. mail 1973. aastal.

Brigaadi veteranide nõukogu esimees kindralleitnant B. A. Stólnikov annab kohtumisest osavõtjatele üle rinnamärgi «142. kahurväebrigadi veteran». Balti vabariikide

dest võttis kohtumisest osa käesoleva kirjutise autor I. Kangur.

